

♪ [PRZECIĄGŁY DŹWIĘK]

LEKTOR: Audycje kulturalne – w dobrym tonie.

MARTYNA MATWIEJUK: **Słuchają państwo podcastu Narodowego Centrum Kultury. Ja nazywam się Martyna Matwiejuk. A dziś moimi gośćmi są Katarzyna Puczyłowska, koordynatorka projektów z Instytutu Wzornictwa Przemysłowego oraz Maciek Sobczak, projektant. Dzień dobry, witajcie.**

KATARZYNA PUCZYŁOWSKA: Dzień dobry.

MACIEK SOBCZAK: Dzień dobry.

MARTYNA MATWIEJUK: **Już po raz trzydziesty odbywa się najstarszy konkurs wzorniczy w Polsce, konkurs Dobry Wzór, którego celem jest promocja najlepiej zaprojektowanych produktów w naszym kraju. Jak bardzo zmieniło się wzornictwo przez te trzydzieści lat?**

KATARZYNA PUCZYŁOWSKA: Myślę, że wzornictwo zmieniło się bardzo, bo trzydzieści lat to też okres transformacji ustrojowej w Polsce, czyli zupełnie innych, rynkowych warunków, w których musieli odnaleźć się przedsiębiorcy, jak również projektanci. Lata dziewięćdziesiąte to rozkwit branży meblarskiej, ponieważ nastąpił bum mieszkaniowy. W polskim wzornictwie obserwowano wtedy ogromne zapotrzebowanie. Na szczęście również polscy projektanci odpowiedzieli na te zapotrzebowanie, powstawały wtedy świetne projekty meblarskie i eksport tych mebli był wyróżniającym się właśnie, gałęzią gospodarki polskiej. Również nastąpił rozkwit branży wyposażenia wnętrz, także myślę, że to było taką odpowiedzią na te zmieniające się uwarunkowania. Polscy projektanci lat dziewięćdziesiątych nie mieli oczywiście takich możliwości technologicznych jak współczesne wzornictwo i projektanci, gdzie oprzyrządowanie, dostęp do nowoczesnych materiałów, technologii, to jest zupełnie inne spojrzenie projektowe. Myślę, że też istotna zmiana polega na podejściu do projektowania. Aktualnie mierzymy się z kryzysem klimatycznym i projektanci muszą uwzględniać przyszłość produktu, jaki projektują, aby projektować odpowiedzialnie, żeby ten rozwój był zrównoważony.

MARTYNA MATWIEJUK: **O te wyzwania, o projektowanie dla przyszłości jeszcze za chwilę zapytam Maćka. No właśnie, w design'ie odbijają się czasy, w design'ie odbijają się też potrzeby społeczeństwa, ale zastanawiam się, na ile współcześni projektanci czerpią, czy nawiązują do historii polskiego wzornictwa. Myślę tutaj przede wszystkim, o meblach, wiele mamy takich kultowych, polskich mebli. Czy możemy odnaleźć takie nawiązania, czy raczej podążają nowymi ścieżkami, szukają zupełnie nowych form, nowych rozwiązań?**

KATARZYNA PUCZYŁOWSKA: Tak z historycznego punktu widzenia, myślę, że mamy wielki sentyment do tej epoki meblarskiej, bardzo w Polsce popularnej, projektanci robią wręcz rekonstrukcję dawnych mebli, ponieważ w latach pięćdziesiątych nie wszystkie materiały były dostępne i technologia nie pozwalała na zrobienie niektórych mebli, których forma była bardzo przełomowa. Teraz mamy inne warunki ekonomiczne i możemy sobie na to pozwolić. Także

widzimy tą nostalgię, która jest przekładana na produkty współczesne, możemy je kupić w sklepach i cieszyć się nimi, bo to jest cały czas bardzo dobre wzornictwo i cały czas wygląda nowocześnie.

MARTYNA MATWIEJUK: Yhm. Maćku, pytanie do ciebie, czy design, by być dobrym, musi być rewolucyjny?

MACIEK SOBCZAK: O, to jest świetne pytanie, bo myślę, że jako projektant można podążać dwiema drogami. Pierwsza droga jest rzeczywiście drogą takiego eksperymentu, prowokacji, bycia odważnym, bycia rewolucyjnym, natomiast mi jest bliższa zupełnie druga droga. To znaczy, ja uważam, że dobry design to jest taki, kiedy się w ogóle nie zastanawiamy nad tym, czy on powstał. Znaczy, kiedy coś nie budzi wątpliwości, no to znaczy, że to jest dobre, kiedy zaczynamy się zastanawiać, no to chyba są jakieś problemy z tym produktem i zdecydowanie jestem takim typem projektanta, który woli projektować produkty, których, jakby, nie ma wokół nas.

MARTYNA MATWIEJUK: Yhm. A co twoim zdaniem może zapewnić produktom ponadczasowość? O czym musisz myśleć jako projektant, żeby właśnie projektować dla przyszłości?

MACIEK SOBCZAK: No myślę, że prostota, prostota obsługi, prostota konstrukcji i także trwałość materiału, na przykład, ja bardzo lubię takie słuchawki, które dowiedziałem się, że zostały zaprojektowane w latach osiemdziesiątych i to jest trzydziestoletni produkt, który w ogóle się nie zmienił na rynku, kiedy indziej zobaczyłem filtr akwariowy też trzydziesto-, czterdziestoletni, niemieckiej produkcji, który jest do dzisiaj produkowany i zawsze mnie to fascynuje, kiedy widzę taki produkt, staram się zgłębić jego historię, poznać i rynek też produktów tego typu i oceniam je właśnie o, udało się, udało.

MARTYNA MATWIEJUK: Yhm. To porozmawiajmy trochę o tych wyzwaniach, o których Katarzyna, wspomniałaś na początku, wyzwaniach współczesnego projektowania. Żyjemy w czasach kryzysu klimatycznego, mierzymy się z nadprodukcją. Trochę też te problemy odbijają się w produktach, kiedy przeglądamy listy finalistów poprzednich odsłon konkursu Dobry Wzór, widzimy, że wykorzystują ponownie materiały, to są materiały z recyklingu, czy też nawet upcykling'u, widzimy, że powstają też produkty wielofunkcyjne. Co jeszcze dodalibyście do tych trendów, jeśli mogę to tak nazwać, związanych z tym współczesnym projektowaniem?

KATARZYNA PUCZYŁOWSKA: Tak, myślę, że takim świadectwem współczesnego projektowania i tych zmian, do których się również konkurs Dobry Wzór dostosował, tworząc nowe kategorie, jest na przykład kategoria usług lub produktów przestrzeni publicznej, jak również w tym roku prowadzamy nową kategorię food design o której potem mam nadzieję jeszcze więcej porozmawiamy. Wracając do kategorii usług, pomyślmy jak bardzo świat cyfrowy wpłynął na nasze życie i jak uzależniamy już nasze funkcjonowanie od, no na przykład, aplikacji. Aplikacje powiązane z produktem.

MACIEK SOBCZAK: Tak, tutaj chyba powołałam się na bardzo fajny przypadek, który miałem okazję wraz z moim zespołem projektować też przy współpracy z Instytutem Wzornictwa. Było to urządzenie do suplementów diety i lekarstw i generalnie jego celem było to, żeby ograniczyć produkcję i zużycie opakowań. Dlatego my zawsze przychodzimy do apteki, dostajemy te rzeczy opakowane, natomiast to urządzenie było wyposażone w kartridże, które farmaceuta jest w stanie ładować. On dopiero wchodzi na rynek, ale to jest właśnie takie myślenie, że zastępujemy usługą przedmioty, odpowiednią usługą, opakowania i produkty i to jest świetne.

MARTYNA MATWIEJUK: **Ja też pomyślałam o twojej aplikacji do modlitwy, o różańcu, którego nie trzeba nosić przy sobie i nie trzeba go produkować i kupować tym samym, wszystko mamy dzisiaj w telefonach.**

MACIEK SOBCZAK: Wszystko mamy w telefonach, ale ten telefon musimy mieć przy sobie. Rzeczywiście używam trochę w metrze, jadąc, tego różańca i cały czas to jest fizyczny obiekt, troszkę inaczej się nim posługujemy, ale cały czas to jest ten obiekt.

MARTYNA MATWIEJUK: **Też wydaje mi się, że świadomość odbiorców jest coraz większa. Dlaczego takie konkursy jak Dobry Wzór, konkursy wzornicze w ogóle są nam potrzebne?**

KATARZYNA PUCZYŁOWSKA: Na polskim rynku jest kilka wyróżniających się konkursów wzorniczych, ale to oczywiście Dobry Wzór jest najstarszym i najbardziej uznanym, w moim odczuciu bardzo prestiżowym konkursem, który świadczy o tym, że zmienia się właśnie świadomość konsumentów i producentów oraz projektantów. To, że mamy teraz rynek, rozbudowany, dóbr konsumenckich i potrzeby wyselekcjonowania produktów, najlepszych produktów z danych segmentów, świadczy też o naszym rozwoju jako o kraju. Myślę, że to jest to też wspaniały, bardzo ważny czynnik gospodarczy, świadczący o naszym zaawansowaniu jako społeczeństwo, ponieważ dobry design kształtuje również gusta społeczne, to, co nas otacza wpływa na komfort naszego życia, więc konkursy wzornicze są również ważnym elementem kształtowania świadomości, jak my się wpisujemy na rynku europejskim, jako projektanci, jako produkty oferowane na rynku.

MARTYNA MATWIEJUK: **Czy pokusilibyście się o jakieś wyróżniki polskiego wzornictwa na arenie międzynarodowej?**

KATARZYNA PUCZYŁOWSKA: No myślę, że jesteśmy jak najbardziej konkurencyjni i ta transformacja po latach dziewięćdziesiątych spowodowała, że nasze wzornictwo jest w trendach, jest osadzone w stylistyce, która jest uznawana za granicą jako atrakcyjna, polscy projektanci zdobywają nagrody również za granicą, świadczy też o sukcesie eksportu polskich produktów, firmy konkurują na całym świecie.

MARTYNA MATWIEJUK: **A co z perspektywy projektanta zmienia wyróżnienie Dobrego Wzoru, które otrzymałeś wraz z zespołem projektującym za system mebli biurowych w dwa tysiące dwudziestym roku?**

MACIEK SOBCZAK: Tak, dość paradoksalnie, ponieważ nigdy wcześniej mebli biurowych nie projektowałem, w ogóle się nie uważam za projektanta mebli, no ale tak się zdarzyło, być może tu chodziło o to świeże podejście do tematu, które okazało się szczęśliwe. Konkurs Dobry Wzór rzeczywiście wyróżnia się na tle innych konkursów w Polsce pewnymi cechami, to znaczy jest to konkurs etapowy, że najpierw następuje preselekcja tych przedmiotów, produktów, potem są one oceniane przez grono eksperckie, potem część z nich kwalifikuje się do katalogu, inne kwalifikują się do wystawy końcowej. Wystawa końcowa jest bardzo fajna, ponieważ odbywa się w budynku Instytutu przy ulicy Świętojerskiej w Warszawie, przy Rynku Starego Miasta, te wszystkie produkty mogą obejrzeć turyści, więc jest to konkurs na pewno atrakcyjny dla producentów jak i projektantów. Rzeczywiście po tym konkursie miałem tak, że rozdzwoniły się telefony, to znaczy chcieli producenci mebli, żeby projektować.

MARTYNA MATWIEJUK: **A propos wystawy, w tegorocznej wystawie konkursowej będzie także towarzyszyła wystawa retrospektywna, związana z tą trzydziestoletnią historią konkursu. Co na niej zobaczymy?**

KATARZYNA PUCZYŁOWSKA: Zobaczymy na niej przegląd polskiego wzornictwa w ostatnich trzydziestu lat, tak jak powiedziałeś, ale myślę, że to jest też taka podróż w nasze wspomnienia, bo pamiętajmy o tym, że na każdym etapie projektowania, w każdym latach, ten projektant chciał zaprojektować jak najlepiej, także wybrane produkty z tych trzydziestu lat pokazują najlepsze wzorce w danej epoce, tak, w danych latach. Także, oczywiście trzeba pamiętać, że projektanci trzydzieści lat temu, jeszcze raz to podkreślam, nie mieli takich możliwości technologicznych jak współcześnie, druku 3D, czy nowoczesnych materiałów, czy właśnie technologii, umożliwiających realizację ich produktów, ale to cały czas były świetnie zaprojektowane produkty i selekcja tych produktów na wystawę retrospektywną wybrana przez kuratorkę Marię Jeglińską-Adamczewską będzie ukazywać blisko trzydzieści produktów, zarówno ceramikę, szkło artystyczne, małą architekturę, obuwie, meble, krzesła, no i wiele innych. Zapraszam serdecznie, bo będzie to właśnie taka sentymentalna, ale również podróż w czasy współczesne.

MARTYNA MATWIEJUK: **Kiedy będziemy mogli tę wystawę oglądać?**

KATARZYNA PUCZYŁOWSKA: Wystawa zaczyna się od dwudziestego ósmego października, potrwa do dziesiątego grudnia.

MARTYNA MATWIEJUK: **To jeśli chodzi o retrospektywę polskiego wzornictwa. My spójrzmy jeszcze w przyszłość, bo wspomniałeś o tej nowej kategorii, która w tym roku po raz pierwszy zagościła w ramach tego konkursu, czyli food design. Co się kryje pod tym hasłem?**

KATARZYNA PUCZYŁOWSKA: Food design to nowa kategoria, jaką postanowiliśmy wprowadzić, aby zaprosić producentów, którzy projektują rzeczy ogólnie związane z żywnością i wszelkich elementów związanych z jedzeniem. Mam takie dwie główne podkategorie w tej kategorii food design'u, na urządzenia kuchenne i artykuły spożywcze. Przez to rozumiemy również opakowania produktów. No nie ukrywam, że jako konsumenci to jest naszym kryterium wyboru, to kiedy idziemy do sklepu, to opakowanie nas przyciąga, ma jakieś nowe

funkcje. Food design to jest także projektowanie tego procesu, użytkowania produktu, również spożywczego, tak, czyli może te opakowanie ma innowacyjne jakieś cechy, które możemy również wykorzystać, nie wiem, tak rzucam, bo akurat takiego produktu nie będzie, ale pomyślmy w tych kategoriach, miska, którą można również zjeść, tak? Są takie produkty.

MARTYNA MATWIEJUK: No właśnie, mówimy nie oceniamy książki po okładce, ale rzeczywiście, wybierając się do sklepu, kierujemy się, przede wszystkim, na początku tą formą, tym, co przyciąga nasz wzrok. Na ile to jest dla Ciebie, Maciu, ważne w Twoich projektach? Jakimi też wartościami kierujesz się, projektując, niezależnie, czy to będzie system mebli biurowych, czy identyfikacja wizualna dużej firmy, czy aplikacja mobilna?

MACIEK SOB CZAK: No dobre pytanie. Ja rzeczywiście, może powiem o takim swoim punkcie odniesienia inspiracji, bo jako bardzo młody chłopiec znalazłem się, miałem szczęście znaleźć się w pracowni projektowania znaków graficznych Andrzeja Budka, który jest przyjacielem mojego ojca z podstawówki. A on wtedy projektował logo TVP 1, to klasyczne z tych takich trzech kwadracików, pokazywał nam jak tam pogrubia jedynekę na kalkach technicznych i ja spojrzałem na ten produkt, że właściwie my się kompletnie nie zastanawiamy, że on jest, że za tym stoją ludzie, a codziennie oglądają to miliony Polaków. No to jest fantastyczne, to jest bardzo odpowiedzialne z drugiej strony i rzeczywiście dla mnie projektowanie takich projektów, które są, no niezauważalne jest najbardziej pociągające.

MARTYNA MATWIEJUK: Czy powiedziałbyś, że wokół nas jest dużo źle zaprojektowanych produktów?

MACIEK SOB CZAK: Wiesz co, fajne jest to, że rzeczywiście projektanci potrafią ocenić, czy produkt został zaprojektowany przy udziale projektanta wzornictwa, czy jest to produkt, który powstał tylko przy pracy zespołu inżynierskiego. Czasami ja oglądam jakiś element, mówię „O, fajnie ktoś pokombinował, jak te śrubki ukrył tutaj, no widać, że tutaj pracował projektant przy tym”, przy innych produktach ja jestem w stanie i myślę, że inni projektanci tak samo, od razu ocenić, czy jest to projekt zaprojektowany pod kątem design’u, czy nie.

MARTYNA MATWIEJUK: No właśnie. W końcu wzornictwo przemysłowe jest wszędzie dookoła nas, dotyczy każdego z nas, warto zdawać sobie z tego sprawę i odkrywać oczywiście to, co proponują polscy projektanci. Zachęcamy państwa do śledzenia tego, jak będzie przebiegała tegoroczna odsłona konkursu Dobry Wzór. Zgłoszenia można jeszcze składać do siódmego września?

KATARZYNA PUCZYŁOWSKA: Do czwartku, siódmego września, natomiast nie wykluczamy, że odrobinę przedłużymy ten termin, natomiast polecam wyrobić się do czwartku.

MARTYNA MATWIEJUK: Katarzyna Puczyłowska i Maciek Sobczak byli dziś gośćmi Audycji Kulturalnych. Bardzo wam dziękuję.

MACIEK SOB CZAK: Dziękujemy.

KATARZYNA PUCZYŁOWSKA: Dziękujemy.

♪ [PRZECIĄGŁY DŹWIĘK]

LEKTOR: Audycje kulturalne – w dobrym tonie.